

Slovenské nemocnice dlhujú stovky miliónov, ich šéfovia poberajú platy ako manažéri prosperujúcich firiem

- CZ24 News | 6. ledna 2024

SLOVENSKO: Členovia parlamentného výboru pre zdravotníctvo z koalície aj opozície sa vzáčne zhodujú, že svoje mzdy si riaditelia štátnych zariadení zaslúžia.

Majetkové priznania, ktoré verejní funkcionári každoročne predkladajú Národnej rade, občas dokážu celkom prekvapiť. Verejnosť svoju pozornosť zameriava najmä na údaje uvádzané politickými špičkami či šéfmi spoločností s majetkovou účasťou štátu. Mená ostatných, a sú ich stovky, zostávajú takpovediac bez väčšieho záujmu. A to je škoda. Pri podrobnejšom čítaní zoznamu funkcionárov, ktorí musia verejne priznať výšku svojich príjmov, možno totiž naraziť aj na informácie vyvolávajúce oprávnenú otázku, či je štát dobrý hospodár.

Na jazyk sa otázka tlačí napríklad pri pohľade na platové pomery riaditeľov univerzitných a fakultných nemocníc v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva. Z majetkových priznaní vyplýva, že niektorí ročne zarobia sumu, ktorá výrazne prevyšuje stotisíc eur. Zarazí to najmä v súvislosti so skutočnosťou, že zariadenia, ktorým šéfuju, vykazujú straty a dlhy v stovkách miliónov eur. Problémy majú aj s platením faktúr dodávateľom tovarov a služieb. Tie uhrádzajú s veľkým oneskorením, za čo si už Slovensko vyslúžilo žalobu. Na našu krajinu ju pred pár mesiacmi podala Európska komisia.

ZAROBIL VYŠE 108 TISÍC EUR Národný ústav detských chorôb. Za rok 2022 vykázal mínusové hospodárenie vo výške 10,84 milióna eur a Sociálnej poisťovni dlhuje 26,65 milióna eur. Ústavu

šéfuje Peter Bartoň.

Zdroj: TASR

ZAROBILA VYŠE 118 TISÍC EUR Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica. Miriam Lapuníková je vo vedení takmer desať rokov. Nemocnica vlani dosiahla stratu takmer 16 miliónov eur, Sociálnej poisťovni dlhuje 36 miliónov eur.

Porušenie smernice

Ministerstvo zdravotníctva vysvetľuje, že sa to stalo pre nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z európskej smernice o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách. **„Z tejto vyplýva povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby verejnoprávne subjekty poskytujúce zdravotnú starostlivosť splácali svoje obchodné dlhy v lehote najviac 60 kalendárnych dní,“** približuje pre PLUS 7 DNÍ rezort, ktorý aktuálne vedie Zuzana Dolinková.

Štát sa do tejto komplikovanej situácie dostal pre postup trinástich univerzitných a fakultných nemocníc, ktorých dlhy aktuálne dosahujú vyše 660 miliónov eur. Ak Slovensko urýchlene nepodnikne patričné opatrenia, bude musieť zaplatiť pokutu. S penále môže sankcia dosiahnuť milión eur.

ZAROBIL TAKMER 128 000 EUR Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura Košice. Vlni hospodárila so stratou 3,33 milióna eur, Sociálnej poisťovni dlhuje 57,3 milióna eur. Riaditeľom je Ľuboslav Beňa. Zdroj: TASR

ZAROBIL VYŠE 80 000 EUR Univerzitná nemocnica Bratislava Od apríla tam šéfuje Alexander

Mayer. Zariadenie zaznamenalo minulý rok stratu 16,3 milióna eur, dlh voči Sociálnej poisťovni aktuálne predstavuje 105 miliónov eur.

Zdroj: TASR

Logický postup

Rozhodnutie EK vzácnne zjednotilo členov parlamentného zdravotníckeho výboru z radov koalície ako i opozície. Jeho predseda Vladimír Baláž zo strany Smer považuje konanie spomínanej medzinárodnej inštitúcie za príležitosť, **„reálne sa zaoberať ekonomickými oprávnenými nákladmi, ktoré vznikajú v slovenských nemocniciach.“**

Podľa člena výboru Františka Majerského z KDH je logické, že Európska komisia podniká patričné kroky, keďže Slovenská republika je viazaná uvedenou smernicou. **„Len doplním, že ide o zistenia za roky 2015 až 2023,“** hovorí, čím naznačuje, že ide o problém, s ktorým sa nedokázalo vyrovať už niekoľko vlád.

„To, že Európskej komisii došla trpezlivosť, vnímam pozitívne. Je predsa nenormálne, že dvadsaťpäť rokov sa tu nemocnice zadlžujú a každé tri-štyri roky tu do nich nesystémovo dolievame peniaze. Koľko to už stálo? Dve miliardy? Nečudujme sa, že riaditelia radšej nerobia bolestivé systémové opatrenia, lebo vedia, že raz aj tak príde oddĺženie. A keďže ich životnosť vo funkcii nie je dlhá, predsa len sú to politicky ovplyvňované nominácie, nemusia sa trápiť osudom nemocnice z dlhodobého hľadiska. Komisia nás teraz možno donúti sa tým zaoberať,“ myslí si ďalší člen parlamentného zdravotníckeho výboru Tomáš Szalay z SaS.

Bez postihu

Vladimír Baláž hovorí o dlhodobo zle nastavenom úhradovom mechanizme za poskytovanie zdravotnej starostlivosti. **„Časom z toho vznikol začarovaný kruh, kedy sa poskytovanie náročnej zdravotnej starostlivosti, ktorá sa poskytovala a poskytuje hlavne v koncových štátnych zdravotníckych zariadeniach nerieši reálnym úhradovým mechanizmom, ale nezmyselným manažovaním, cez oddlžovanie týchto zdravotníckych zariadení,“** konštatuje. Myslí si, že tento systém úplne demotivuje všetkých účastníkov tohto procesu a samozrejme neumožňuje ani porovnávanie reálnej nákladovosti a efektivity našich poskytovateľov so zahraničím.

Na skutočnosť, že mnohé štátne nemocnice si už na opakujúce sa oddlžovanie zvykli a považujú ho za ďalší bežný verejný zdroj financovania ich činnosti, upozorňuje aj Dušan Zachar z Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy. **„Veľkým štátnym netransformovaným nemocniciam sa totižto neoplatí hospodáriť vyrovnane. Práve naopak, za nezaplatené odvody a faktúry nepríde postih, ale odmena vo forme oddĺženia zo strany štátu,“** konštatuje. Zároveň dodáva, že na takýto systém si už zvykli aj dodávatelia, ktorí neplatenie faktúr zo strany nemocníc a vedomie, že sa k peniazom dostanú až po nejakom čase a bez príslušenstva k svojim pohľadávkam, kompenzujú vyššími cenami za svoje tovary a služby. **„Vzniká tak v ekonomickej terminológii známy efekt morálneho hazardu, ktorý ma veľmi negatívne vplyvy na efektívnosť celého zdravotného systému,“** zdôrazňuje Zachar, podľa ktorého na to v konečnom dôsledku doplácajú pacienti. Nedostávajú totiž zdravotnú starostlivosť v takej kvalite, dostupnosti a množstve, akú by dostávať za peniaze vyčlenené do zdravotníctva mali.

Tomáš Szalay je presvedčený, že peňazí nie je málo. **„Tvrdenie, že nemocnice sa zadlžujú, lebo v zdravotníctve je málo peňazí, je mýtus. Ak by to bolo tak, zadlžovali by sa aj ambulancie, lekárne či súkromné nemocnice,“** hovorí s tým, že problém sa týka štátnych nemocníc, lebo sú štátne. Zadlžujú sa, lebo sa jednoducho zadlžovať môžu. **„Ako štátne príspevkové organizácie**

neznášajú takú zodpovednosť ako ktorýkoľvek súkromný ambulantný lekár alebo súkromná nemocnica. Za vytvorenú stratu nenesie nikto zodpovednosť,“ vraví Szalay. Podotýka, že štátne nemocnice si môžu dovoliť aj prezamestnanosť, keďže za svojich pracovníkov neplatia odvody do Sociálnej poisťovne.

Astronomické pohľadávky

Jeho slová potvrdzujú verejne dostupné údaje, z ktorých vyplýva, že štátne nemocnice dlhujú Sociálnej poisťovni stovky miliónov eur. Len voči trom univerzitným zdravotníckym zariadeniam v Bratislave, v Martine a v Košiciach eviduje poisťovňa pohľadávky vyše dvesto miliónov eur! **„Viete si predstaviť, žeby obyčajný živnostník neposlal načas jeden trvalý príkaz do Sociálnej poisťovne?“** pýta sa v tejto súvislosti Tomáš Szalay, ktorý ako riešenie vidí transformáciu štátnych nemocníc na akciové spoločnosti. Táto zmena by podľa neho donútila zdravotnícke zariadenia viesť normálne účtovníctvo a začať upratovať v nákladových strediskách.

„Cesta, ako z toho von, je okrem neprijímania opatrení v zdravotnej politike, ktoré nie sú kryté zdrojmi, zavádzanie takzvaných tvrdých rozpočtových obmedzení v nemocničnom segmente,“ predostiera ďalšie možné východisko z problému Dušan Zachar.

Poslanec František Majerský si myslí, že riešenie problémov nemocníc je v podstate jednoduché. **„Približne osemdesiat až deväťdesiat percent nákladov nemocníc tvoria mzdové náklady, zvyšok sú náklady na lieky, materiál, prístroje, energie. Buď znížime v nemocniciach náklady, najmä tie personálne, a teda prepustíme zdravotníkov, alebo zvýšime príjmy od poisťovní,**“ hovorí s tým, že sa prikláňa k druhej alternatíve.

Tomu by však malo predchádzať niekoľko opatrení ako napríklad optimalizácia siete nemocníc či zavedenie spravodlivého úhradového mechanizmu na podklade vykazovania diagnóz a výkonov cez patričný klasifikačný systém. Štát by mal tiež podľa Majerského svoje nemocnice riadiť centrálné, na spôsob holdingu. To by umožnilo centrálnu nakupovať, mať jeden informačný systém, jednotné sledovanie ekonomických ukazovateľov, jednotné pravidlá pre rôzne oblasti, čo by na konci dňa ušetrilo množstvo peňazí a v štátnych nemocniciach spravilo aj veľké upratovanie.

Jasno má v riešení problémov štátnych nemocníc aj predseda zdravotníckeho výboru Vladimír Baláž. **„Musí sa pripraviť nákladová kalkulácia zrejme podľa klasifikačného systému hospitalizačných skupín, urobiť porovnanie so zahraničím a rozhodnúť o dofinancovaní zdravotníctva. Hneď za tým musí nasledovať trvalá a dôkladná kontrola efektívnosti,**“ približuje svoj pohľad na vec.

Poslancom platy neprekážajú

Napriek všetkému uvedenému však členovia parlamentného zdravotníckeho výboru Baláž, Szalay a Majerský nepovažujú príjmy riaditeľov zadlžených štátnych nemocníc za neadekvátne. **„Odmeny mi v princípe nepripadajú vysoké. Riadia komplexné organizácie s obratom vo výške desiatok miliónov eur, majú na krku citlivú tému zabezpečenia zdravotnej starostlivosti. V súkromnom sektore by na porovnateľných pozíciách zarobili asi aj viac,**“ komentuje Szalay.

Majerského zas upozorňuje, že závidieť riaditeľovi nemocnice plat je typické slovenské. **„Riadili by ste takúto nemocnicu za 2 500 eur v hrubom? Prijali by ste zodpovednosť za taký kolos za takúto sumu? Ak je riaditeľ dôstojne zaplatený, mali by byť eliminované ‚riziká‘ plynúce z rôznych pokušení na tejto pozícii,**“ odôvodňuje poslanec adekvátnosť príjmov šéfov štátnych nemocníc s tým, že ak sa nevyrieši financovanie zariadení, viazať mzdy riaditeľov na ekonomické

výsledky nemá zmysel.

„Platy riaditeľov štátnych nemocníc nepovažujem za neprimerané, Skôr si myslím, že po splnení podmienok, ktoré som pomenoval, musia ešte narásť,“ dopĺňa kolegov z parlamentného výboru Vladimír Baláž.

Zachar však zastáva odlišný názor. Myslí si, že platy by sa mali odvíjať nielen od ekonomických výsledkov, ale aj od výsledkov všeobecne. **„Už boli viackrát na stole opatrenia, ktoré by zmrazili manažmentu nemocnice a pri ďalšom zlom vývoji v hospodárení aj ostatným zamestnancom nemocnice platy. Nikdy sa to však nezaviedlo do praxe, takže takzvané mäkké rozpočtové obmedzenia v nemocniciach neustále pretrvávajú,“** pripomína odborník INEKO.

Aj Vladimír Baláž súhlasí s tým, že platy riaditeľov štátnych nemocníc by sa mali odvíjať od dosiahnutých výsledkov. Jedným dychom však dodáva, že ak nefungujú základné ekonomicko-finančné podmienky pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti na európskej úrovni, nie je možné nikoho odmeňovať podľa nefungujúcich pravidiel. **„V súčasnej situácii sú riaditelia skôr bojovníci v prvej línii, ktorí do toho dávajú všetky sily, aby systém fungoval,“** uzatvára.

ZDROJ: Plus7dni